

Risiko for påkjørsler av hjortevilt

Analyser av påkjørsler av hjort i tre kommuner i Møre og
Romsdal

Erling L. Meisingset

Norsk Institutt for Bioøkonomi

Stjørdal, 07.11.2024

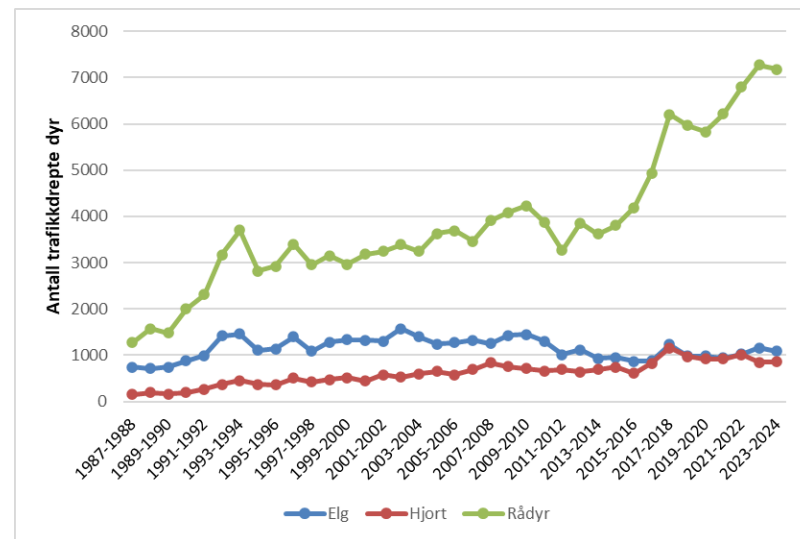
Litt om dagens tema:

- Omfang av hjortevilt-trafikk ulykker (HTU)
- Risikofaktorer for HTU – analyser fra tre kommuner
- Mulige tiltak

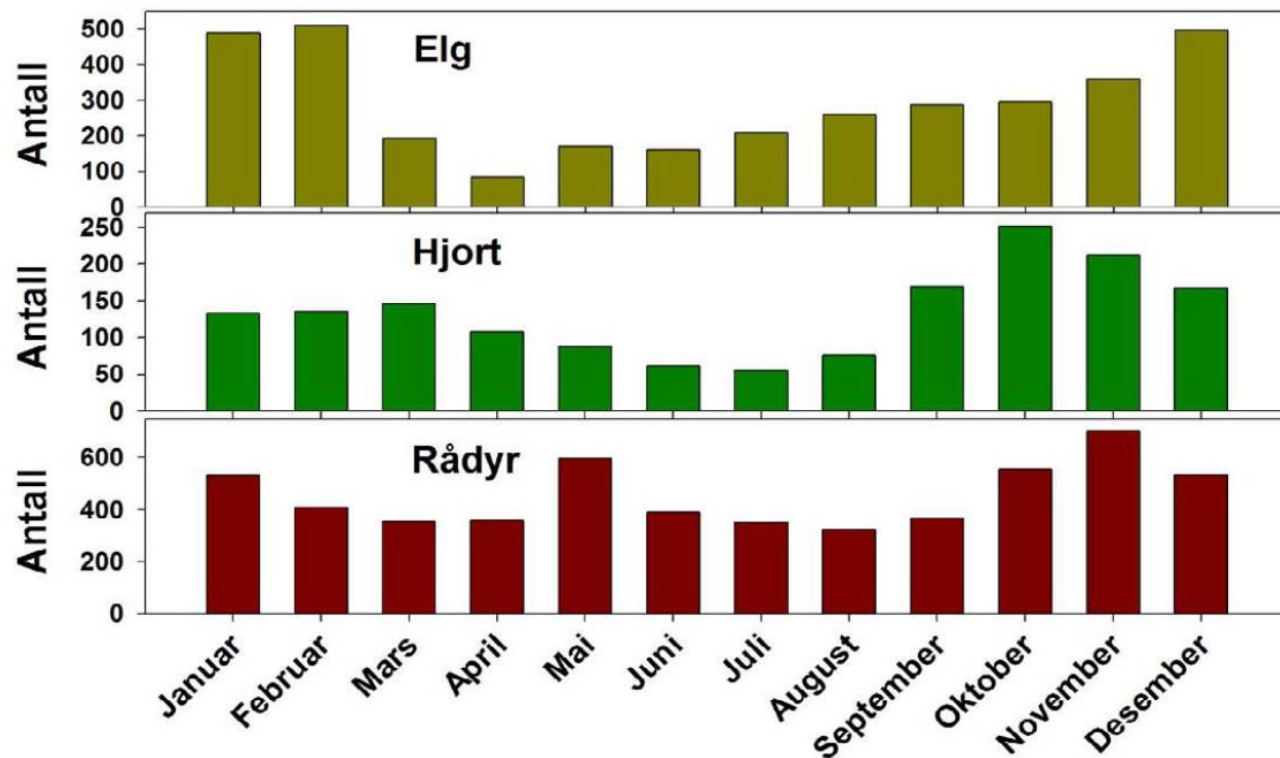

Antall trafikkulykker med elg, hjort og rådyr (HVU)

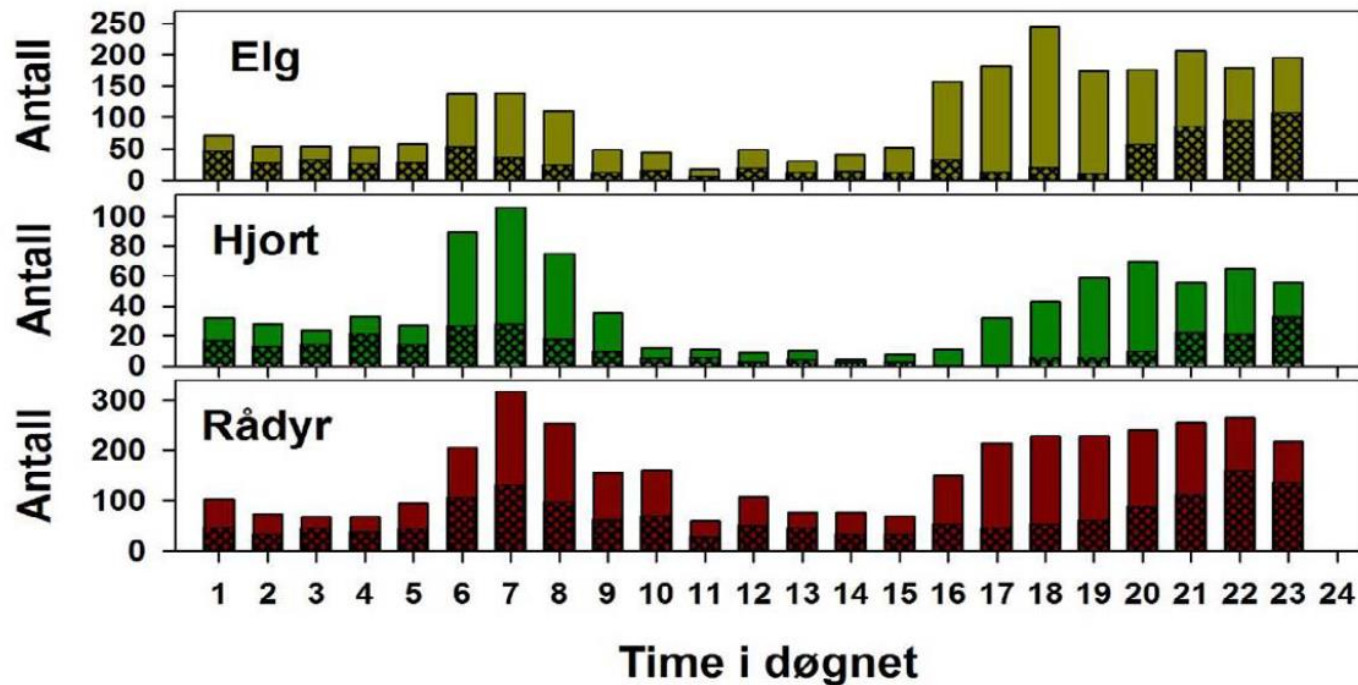
- Statistikken representerer en minimumsstatistikk (der dyret døde)
- Flere påkjørsler med forskjellig utfall
 - ca 50 % av påkjørslene av hjort og elg fører til at dyret ikke blir funnet.

Variasjon i påkjørsler gjennom året

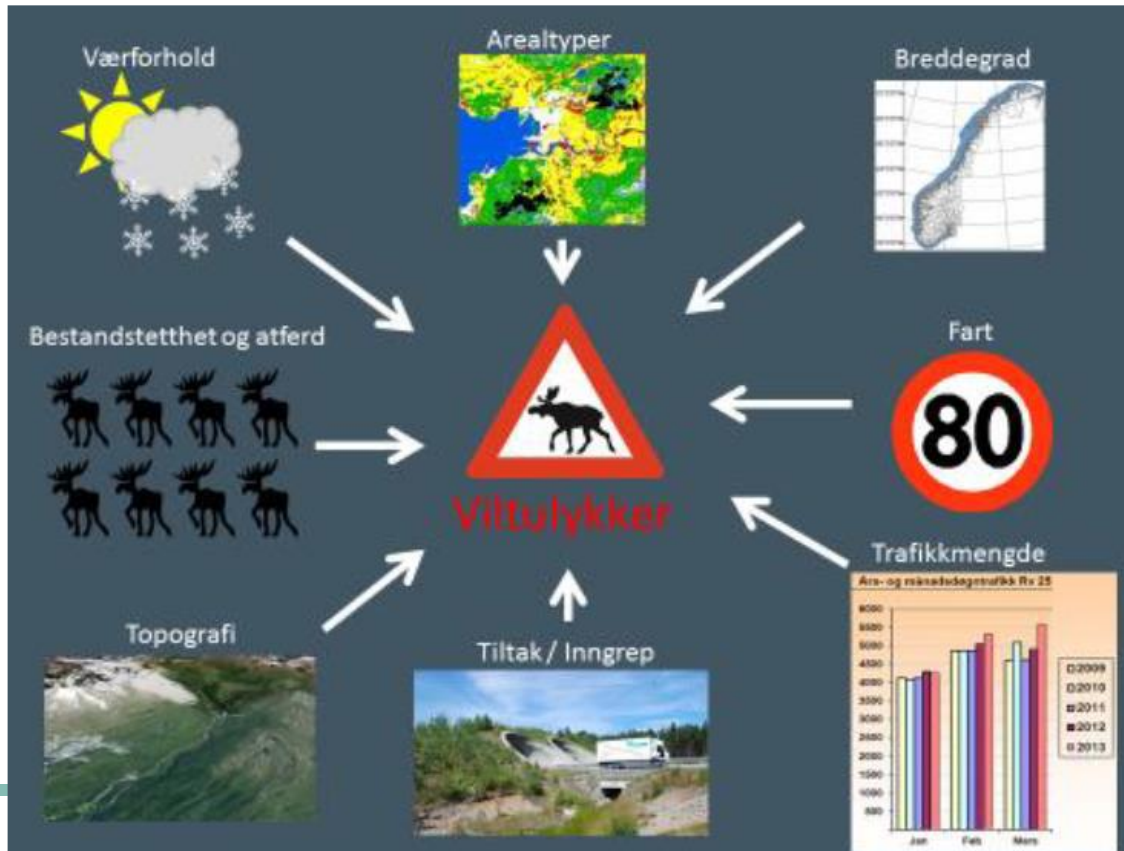
Variasjon i tidspunkt for påkjørsler

Det er ikke tilfeldig hvor påkjørsler skjer

Årsakene til HTU er flere og risiko er sammensatt

Analyser av påkjørsler i Fjord, Stranda og Sykkylven

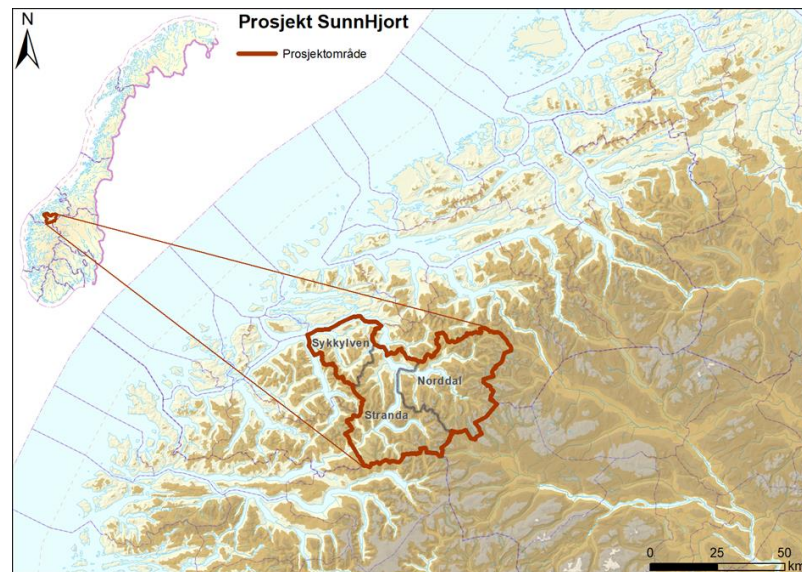
Mål:

Analyse av påkjørselspunkter

- Identifisere faktorer som kjennetegner områder med hyppige påkjørsler av hjort

Utarbeide risikokart –

- Lage et kart hvor det er mest aktuelt å gjennomføre tiltak
- Lage analyseverktøy for lignende analyser i framtida.

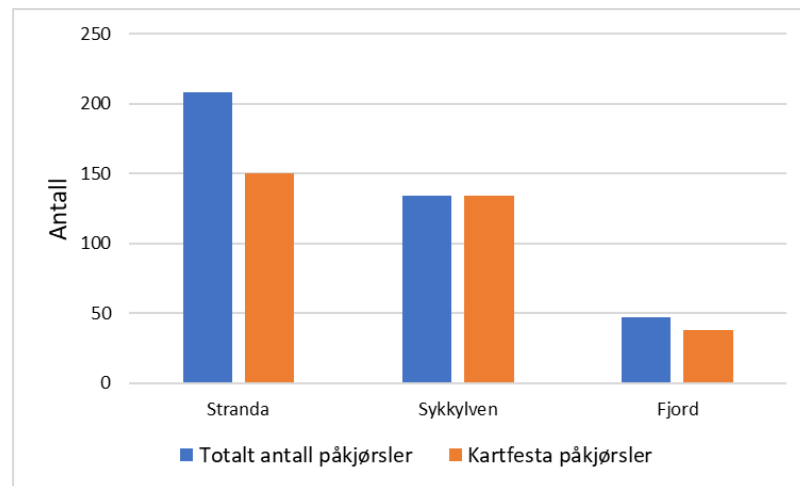
Analyser av påkjørsler i Fjord, Stranda og Sykkylven

- Tellende areal 920 km²
- Årlig felt hjort: 1230 - 1890
- Totalt trafikkdrept hjort 2000-2022: 423 (236 siden 2009, ssb.no)
- Registrerte påkjørsler 2009-2022: 389, hvorav 322 (83%) var kartfesta (hJORTEVILTREGISTERET.NO)

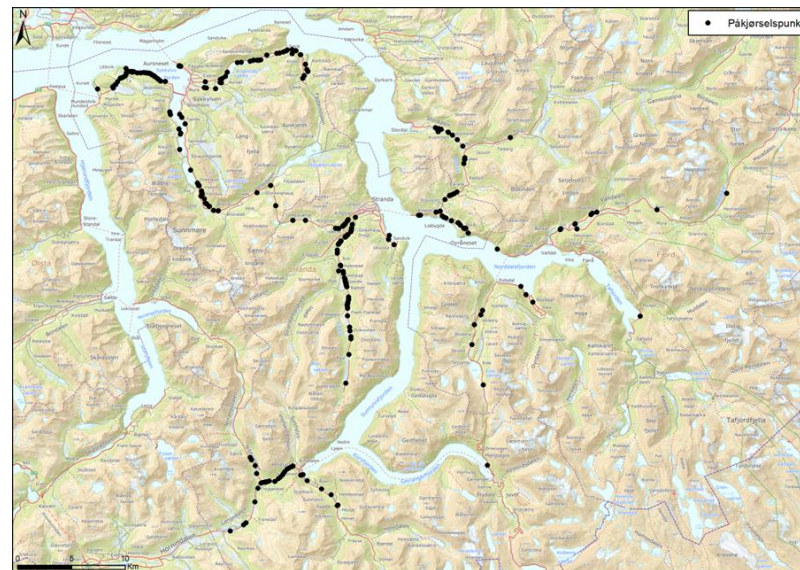
Datagrunnlag

- Tellende areal 920 km²
- Årlig felt hjort: 1230 - 1890
- Totalt trafikkdrept hjort 2000-2022: 423 (236 siden 2009, ssb.no)
- Registrerte påkjørsler 2009-2022: 389, hvorav 322 (83%) var kartfesta
(hjorteviltregisteret.no)

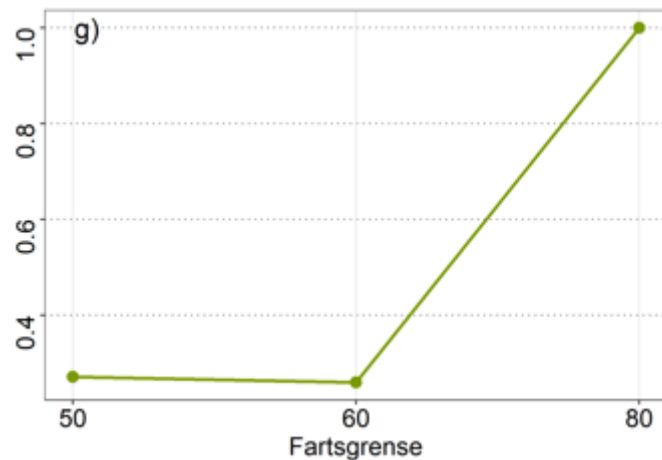
Analyser

- «Risikomodell» – sammenligning av påkjørselspunkter mot «tilfeldige punkter».
- Variabler:
 - Avstand til innmark og nærmeste bolighus
 - Andelen innmark innenfor en buffersirkel på 100 og 500 m
 - Andelen skog (alle typer) innenfor en buffersirkel på 100 og 500 m
 - Topografisk variasjonsindeks
 - Fartsgrense og vegkategori
 - Felt hjort per arealenhet
 - Sesong (vinter: 1. oktober til 31.mars, sommer: 1. april til 30. september)

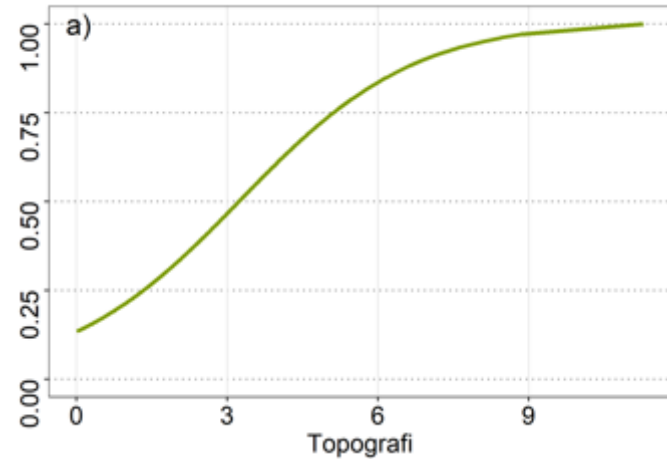
Resultat

- Fartsgrense: fra 60 til 80 km/t
3,8 og 7,8 ganger økt risiko
(265 - 685 %)

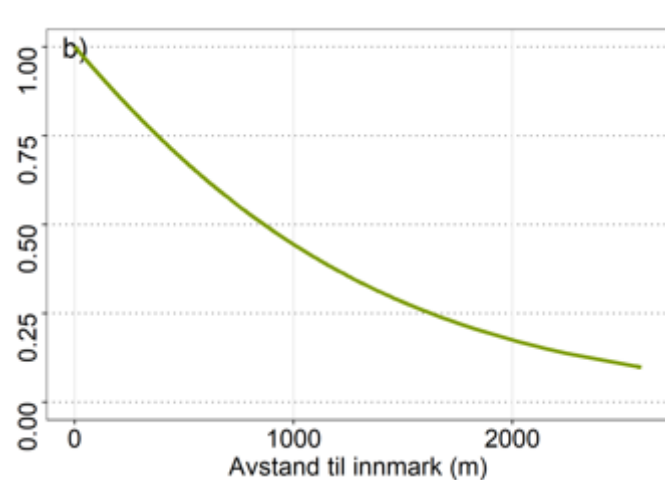
Resultat

- Fartsgrense: fra 60 til 80 km/t
3,8 og 7,8 ganger økt risiko
(265 - 685 %)
- Økende topografi øker risiko

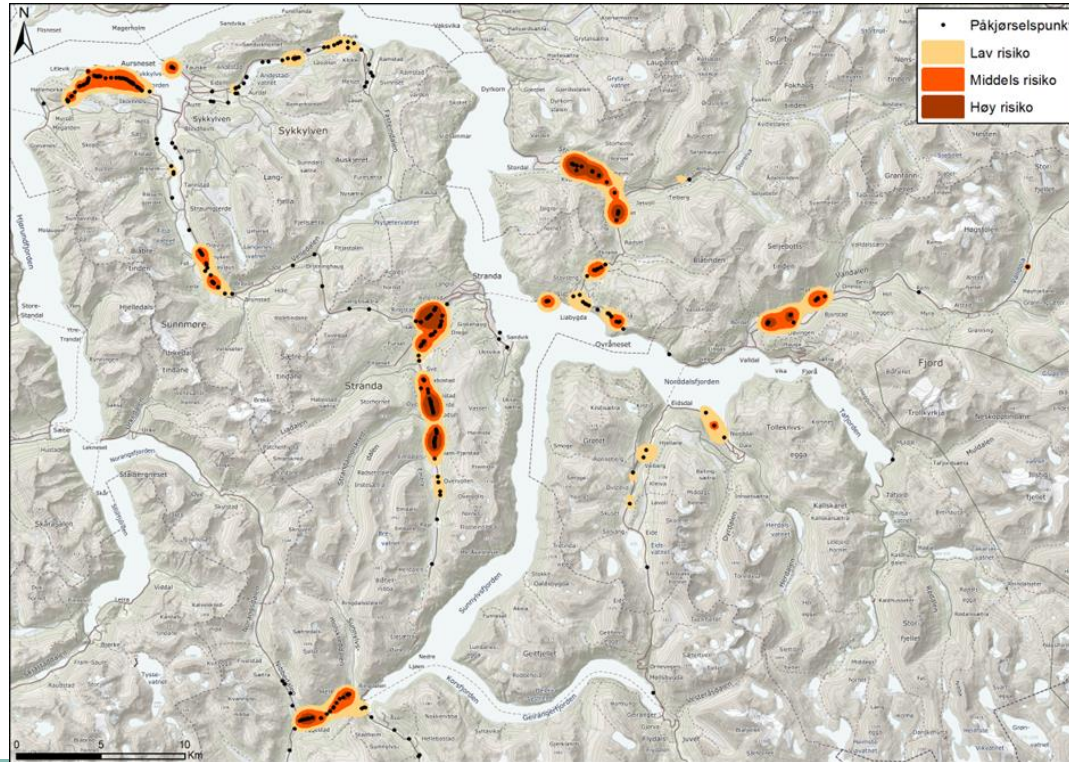

Resultat

- Fartsgrense: fra 60 til 80 km/t
3,8 og 7,8 ganger økt risiko
(265 - 685 %)
- Økende topografi øker risiko
- Nærhet til innmark øker risiko

Risikokart basert på analysene

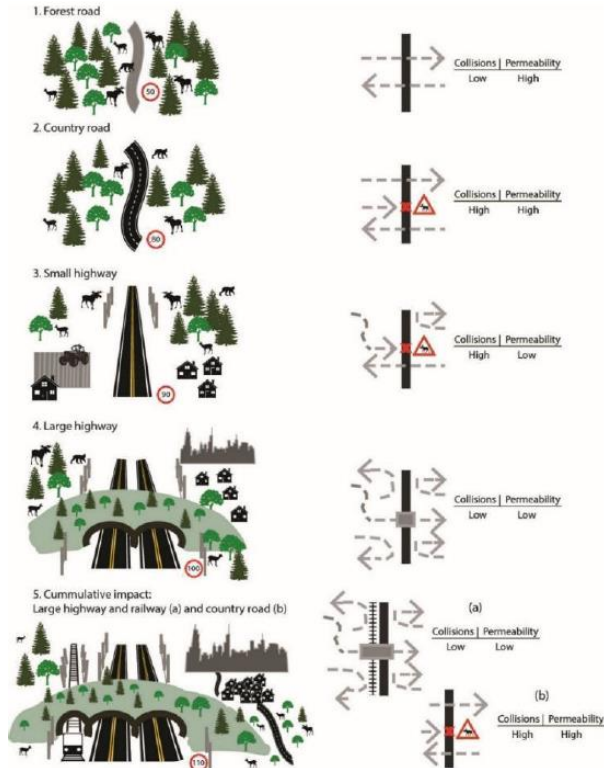

Tiltak - prinsipper

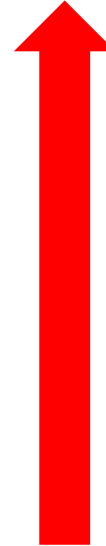
- Skille trafikanter og dyr
 - Eks viltpassasjer, gjerding
- Øke trafikantens oppmerksomhet eller mulighet til å oppdage dyra
 - Eks. kantrydding, skilting, fart
- Lokke dyra bort fra veiene
 - Foring
- Redusere viltbestandene

Tiltak – avhenger av muligheter og vegkategori

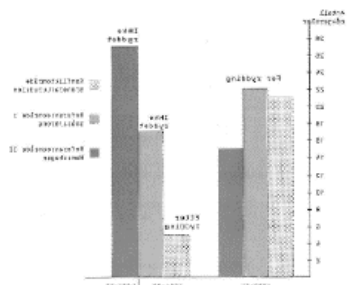

Økende barriere effekt

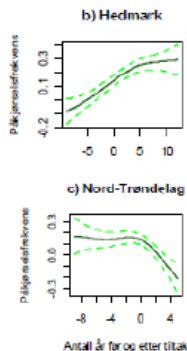

Flere ulykker

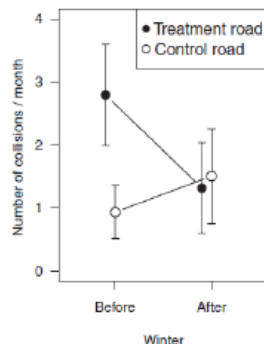
Tiltak - Vegetasjonsrydding

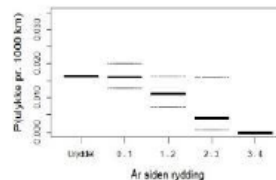
Jaren mfl. 1991
Wiseth & Pedersen 1989

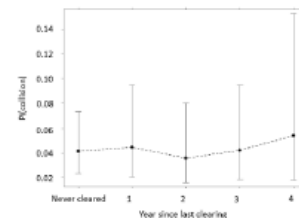
Sivertsen mfl. 2010

Meisingset mfl. 2014

Rolandsen mfl. 2015

Lindstrøm 2016

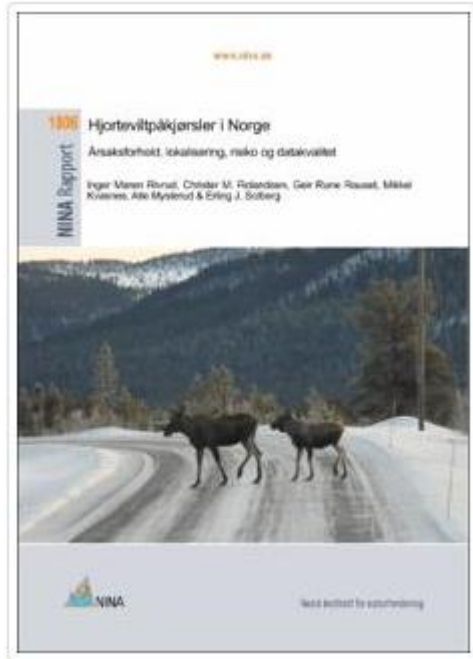

Tiltak - «Sjåføreffekten»

- Hvordan få folk til å bli å bli oppmerksomme på viltfarene?
- Redusert fart senker risikoen for påkjørsler!
- Bør utprøves: Dynamiske fartsgrenser, evt i sammenheng med andre tiltak.

Tiltak – Redusere bestandene – Realistisk?

Rivrud et al 2020

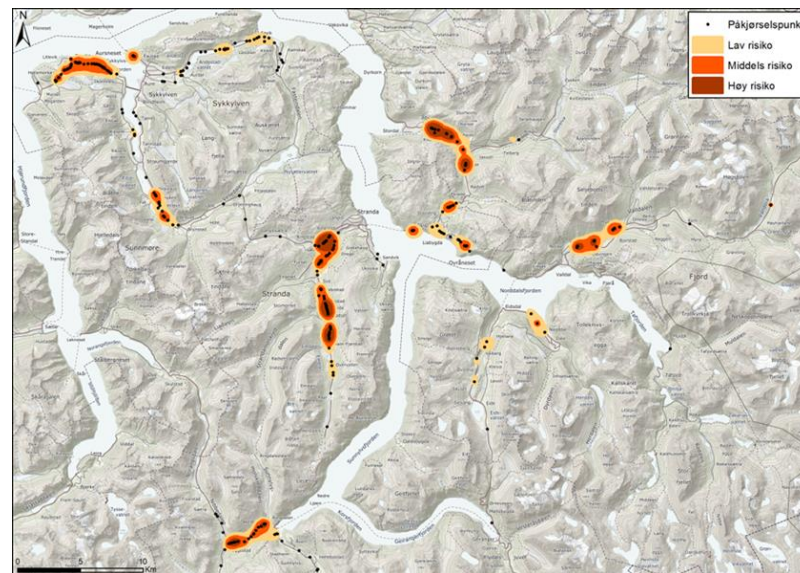
Oppsummering

- En betydelig andel av HTU skjer på risikostrekninger
- Opp til 75 % av «clusterene» lokalt kan bli predikert av landskap og veiforhold

Tiltak – hvordan gå fram?

- Finne risikopunkter og/eller strekninger
- Vurder hva som kan være aktuelle tiltak ved ulike strekninger
- Samarbeid kommune – vegeier
- Evaluer effekten!

Takk for oppmerksomheten!

